dahicocuk.tr

Oku • Anla • Düşün • Yorumla

5, 6, 7 ve 8. Sınıflar

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ İLE UYUMLU

MAARİF PARAGRAF · ORTAOKUL

Paragraf Stratejileri

7. SINIF

8 basamakta 20 okuma stratejisi · 240 Sıra Sende metni · 8 basamak sonu etkinliği

Hulusi DEMİR

Temelden Paragraf

temeldenparagraf.com

Maarif Paragraf · Ortaokul

Paragraf Stratejileri · 7. Sınıf · 8 Basamak · 20 Strateji

KİTAP	Maarif Paragraf · Ortaokul — Paragraf Stratejileri, 7. Sınıf
YAZAR	Hulusi DEMİR
YAYIN	dahicocuk.tr · temeldenparagraf.com
BİÇİM	Dijital kitap (PDF), A4
BASKI	1. baskı, 2026
PROGRAM	Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (Eylül 2026) okuma öğrenme çıktılarıyla uyumludur.
ÇÖZÜMLER	Sıra Sende metinlerinin ve basamak sonu etkinliklerinin örnek cevapları dahicocuk.tr çözüm merkezindedir. Çözüm sayfaları dahicocuk.tr/cozum-merkezi adresindedir; kitabı satın aldığın e-posta adresiyle dahicocuk.tr'ye giriş yaptığında açılır.
İLETİŞİM	dahicocuk.tr · temeldenparagraf.com

Bu kitabın tüm yayın hakları yazarına aittir. Kitabın tamamı ya da bir bölümü, yazarın yazılı izni olmadan herhangi bir yöntemle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz ve elektronik ortamda paylaşılamaz. Kitabı satın alan öğrenci, kendi çalışması için çıktı alabilir.

Bu kopya satın alana özeldir; sayfalarında lisans sahibinin bilgileri yer alır. Kitaptaki bütün metinler bu kitap için özgün olarak yazılmıştır.

✦ ÖNSÖZ

Sevgili Öğrenci

Paragraf bir yetenek değil, öğrenilebilen bir beceridir.

Okuduğunu anlamak, yalnızca Türkçe dersinde değil, bütün derslerde ve hayatın her yerinde işine yarar. Bir fen deneyinin yönergesini, bir matematik probleminin sorusunu, bir oyunun kurallarını anlamak da okuduğunu anlamaktır. Ama pek çok öğrenci metni yalnızca bir kez okur, sonra soruya geçer. Bu kitap sana önce nasıl okuyacağını öğretmek için hazırlandı.

İyi bir okur, okurken zihninde birçok iş yapar: Metnin ne anlatacağını tahmin eder, önemli yerleri seçer, metne sorular sorar, yazarın asıl söylemek istediğini bulur, cümlelerin nasıl bağlandığını görür. Bu işlerin her birine "okuma stratejisi" diyoruz. Kitapta yirmi stratejiyi sekiz basamağa yerleştirdik. Her basamak bir öncekinin üzerine kurulur ve okumana yeni bir adım ekler.

Her stratejide önce konuyu ve stratejinin sana ne kazandıracağını öğreneceksin. Sonra adım adım yöntemi çözümlü örneklerde göreceksin. Asıl iş Sıra Sende bölümünde başlıyor: Her strateji için on iki metin seni bekliyor. Bu metinleri acele etmeden, kalem elinde çalış. Yazma alanlarını boş bırakma; düşündüğünü yazınca neyi bildiğini ve neyi henüz bilmediğini görürsün.

Cevaplara bakmadan önce kendi cevabını yaz. Yanlışların senin için çok değerlidir; hangi stratejide zorlandığını gösterir. Öz değerlendirme tablolarını dürüstçe doldur ve "Geliştirmeliyim" dediğin stratejiye geri dön.

Paragrafı temelden öğrenen okur, zamanla hem daha iyi anlar hem de daha hızlı okur. Bu yolculukta sana başarılar dilerim.

Hulusi DEMİR

BU KİTABIN SONUNDA HER PARAGRAFA SORACAĞIN SEKİZ SORU

ADIM 1	İlk ve son cümle bana ne söylüyor?
ADIM 2	Metin neyi anlatıyor, başlığı ne olabilir?
ADIM 3	Önemli yerler hangileri, kısaca ne anlatılıyor?
ADIM 4	Bu metinden hangi genellemeyi çıkarırım, metne ne sorarım, kaynağı güvenilir mi?
ADIM 5	Yazar asıl ne demek istiyor, dili ve düzeni etkili mi?
ADIM 6	Cümleler nasıl diziliyor?
ADIM 7	Yazar hangi yolla anlatıyor, beni neye ikna etmeye çalışıyor?
ADIM 8	Cümleler nasıl bağlanıyor, ne neye yol açıyor, sorun nasıl çözülür?

? NASIL KULLANILIR

Bu Kitabı Nasıl Kullanırım?

Kitap sekiz basamaktan oluşur. Her basamak bir açılış sayfasıyla başlar, bir ile dört strateji arasında anlatım ve uygulama içerir, bir basamak sonu etkinliğiyle biter. Basamakları sırayla çalış; her basamak öncekilerin üzerine kurulur.

1. **Basamak açılışı**
   Basamaktaki stratejileri, o basamağa kadar öğrendiğin çözüm adımlarını ve basamağın sonunda neler yapabileceğini gösterir.
2. **Konu anlatımı ve amaç**
   Stratejinin ne olduğunu ve derste, sınavda sana nasıl yardım edeceğini anlatır.
3. **Adım adım yöntem**
   Stratejiyi uygulamanın dört adımını verir.
4. **Çözümlü örnekler**
   Üç örnek metinde stratejinin nasıl uygulandığını "Düşünelim" notlarıyla gösterir.
5. **Ders notları ve Maarif**
   Stratejinin özetini, Maarif Modeli becerileriyle ilişkisini ve öz değerlendirme tablosunu içerir.
6. ✎ **Sıra Sende**
   Her strateji için 12 metin: 10 kısa metin ve 2 maraton metni. Maratonlarda DUR noktalarında durur, o ana kadar okuduğun bölümle ilgili görevi yaparsın.
7. ★ **Basamak sonu etkinliği**
   O basamağa kadar öğrendiğin bütün stratejileri altı metin üzerinde birlikte uygularsın.

Sayfalardaki işaretler

İŞARET	ANLAMI
Noktalı satır	Yazma alanı. Cevabını buraya yaz.
DUR 1, DUR 2	Maraton metinlerinde okumayı bırakıp görevi yaptığın nokta
☐ Kutucuk	Sana uyan seçeneği işaretle (Tam İsabet, Kısmi İsabet, Gelişim Alanı; Yapabiliyorum, Geliştirmeliyim).
(I), (II), (III)...	Cümle numaraları. Sıralama, akışı bozma ve ikiye bölme görevlerinde kullanılır.
[V] [X] [T] [TG] [S] [İ-KB]...	Bazı stratejilerde cümleleri kısa kodlarla etiketlersin; kodlar stratejinin sayfasında açıklanır. Aynı harf iki stratejide farklı anlama gelebilir.
DEĞERLENDİR	Metnin dilini ve düzenini değerlendirdiğin kısa bir görev. Tek doğru cevabı yoktur; cevabını metinden bir gerekçeyle destekle.
GÖRSELLEŞTİR	Metni boş bir şemaya dökersin: olay zinciri, balık kılçığı, problem-çözüm kutusu, Venn ya da örümcek haritası.
MEDYA	Haber, reklam, afiş ya da paylaşım metinlerinde metnin amacını, kaynağını ve neyi söylemediğini sorgularsın.
PROBLEMİ YAPILANDIR	Metindeki sorunu kendi cümlenle tanımlar, bir çözüm önerir ve çözümünü metindeki bir bilgiye dayandırırsın.
Tema etiketi	Metnin hangi temadan olduğunu gösterir: 🌱 Hayat Boyu Gelişim · 🇹🇷 Bir Hilal Uğruna · 💬 İletişim ve Sosyal İlişkiler · 🎨 Türk Sanatı · 📚 Okuma Kültürü · ⚖️ Hak ve Sorumluluklar

ÖNERİLEN ÇALIŞMA DÜZENİ

- Her hafta bir ya da iki strateji çalış. Önce anlatımı oku, sonra Sıra Sende metinlerini günlere böl.
- Her gün birkaç kısa metin çalış; maratonları dikkatinin en iyi olduğu zamana bırak.
- Basamak sonu etkinliğini bitirmeden bir sonraki basamağa geçme.
- Cevaplarını çözüm sayfalarıyla karşılaştır. Çözüm sayfaları dahicocuk.tr/cozum-merkezi adresindedir; kitabı satın aldığın e-posta adresiyle dahicocuk.tr'ye giriş yaptığında açılır.

≡ İÇİNDEKİLER

İçindekiler

Önsöz: Sevgili Öğrenci 3

Bu Kitabı Nasıl Kullanırım? 4

1. BASAMAK **Metne İlk Bakış** 8

1 Tahminde Bulunma 9

Sıra Sende · 12 metin 16

2 Başlık Bulma 28

Sıra Sende · 12 metin 34

3 Anahtar Sözcük Bulma 43

Sıra Sende · 12 metin 49

4 Konuyu Bulma 57

Sıra Sende · 12 metin 63

★ **Basamak Sonu Etkinliği** 71

2. BASAMAK **Önemliyi Seç** 77

5 Altını Çizme 78

Sıra Sende · 12 metin 83

6 Özetleme 91

Sıra Sende · 12 metin 98

★ **Basamak Sonu Etkinliği** 108

3. BASAMAK **Sorgula ve Genelle** 114

7 Genellemeler Yapma 115

Sıra Sende · 12 metin 121

8 Soru Sorma 128

Sıra Sende · 12 metin 134

★ **Basamak Sonu Etkinliği** 143

4. BASAMAK **Merkeze Ulaş** 149

9 Ana Düşünceyi Bulma 150

Sıra Sende · 12 metin 156

10 Çıkarım Yapma 165

Sıra Sende · 12 metin 172

11 Yardımcı Düşünceyi Bulma 182

Sıra Sende · 12 metin 188

★ **Basamak Sonu Etkinliği** 197

5. BASAMAK **Yapıyı Çöz** 204

12 Boşluk Doldurma 205

Sıra Sende · 12 metin 211

13 Sıralama 218

Sıra Sende · 12 metin 224

14 Akışı Bozma 236

Sıra Sende · 12 metin 242
15 Paragrafı İkiye Bölme 252
Sıra Sende · 12 metin 258
★ Basamak Sonu Etkinliği 268
6. BASAMAK Anlatımı Çöz 275
16 Anlatım Biçimleri 276
Sıra Sende · 12 metin 283
17 Düşünceyi Geliştirme Yolları 292
Sıra Sende · 12 metin 299
★ Basamak Sonu Etkinliği 309
7. BASAMAK İlişkileri Çöz 316
18 Mantıksal Bağlar 317
Sıra Sende · 12 metin 323
19 Neden-Sonuç İlişkileri 332
Sıra Sende · 12 metin 338
★ Basamak Sonu Etkinliği 350
8. BASAMAK Karşılaştır ve Bütünleştir 357
20 Karşılaştırma 358
Sıra Sende · 12 metin 365
★ Basamak Sonu Etkinliği 377
✓ Kitabımı Değerlendiriyorum 384

1

BASAMAK

Metne İlk Bakış

Tahmin et, adlandır, işaretle, konuyu bul.

Bir paragrafla karşılaştığında hemen okumaya dalma. Önce zihnini metne hazırla. Bu basamakta, bir metne ilk baktığında kullanacağın dört stratejiyi öğreneceksin. 5. ve 6. sınıfta bu stratejilerle tanıştın; tahminini bir sözcükle gerekçelendirmeyi de öğrendin. 7. sınıfta onları bir adım daha ileri taşıyacaksın. Sebep-sonuç anlatan metinlerde ilk ve son cümleden bir zincir kuracak, bulduğun başlığın metnin dilini ve düzenini yansıtıp yansıtmadığını değerlendireceksin. Metinde hiç geçmeyen bir anahtar sözcüğü de bulmayı öğreneceksin. Sonraki basamaklarda öğreneceğin bütün stratejiler bu dördünün üzerine kurulacak. Basamağın akışı şöyle: Strateji anlatımları › Çözümlü örnekler › Sıra Sende › Basamak sonu etkinliği.

BU BASAMAKTAKİ STRATEJİLER

1. **Tahminde Bulunma**
   İlk ve son cümleden yola çıkarak Tahmin Köprüsü'nü kurma, metnin ne anlatacağını önceden kestirme ve tahmini metindeki bir sözcükle gerekçelendirme; sebep-sonuç metinlerinde ilk ve son cümle arasında bir zincir kurma.
2. **Başlık Bulma**
   Metnin bütününü karşılayan kısa ve yerinde bir ad bulma; başlığın dar mı geniş mi olduğunu ve metnin dilini ve düzenini yansıtıp yansıtmadığını değerlendirme.
3. **Anahtar Sözcük Bulma**
   Metnin anlam yükünü taşıyan, tekrar eden ya da yön sözcüğünden sonra vurgulanan 3–5 sözcüğü (anahtar kelimeyi) belirleme; metinde geçmeyen ama birkaç ifadenin ortak adı olan kavramı da bulma.
4. **Konuyu Bulma**
   “Bu paragraf neyi anlatıyor?” sorusunun cevabını bir söz öbeğiyle söyleme; konuyu metnin vardığı yargıyla karıştırmama.

ÇÖZÜM ADIMLARIN

ADIM 1 İlk ve son cümleyi oku, bildiklerini hatırla ve tahminini yaz; tahminine yol açan sözcüğü göster. Tahminin, “Bu paragraf ne anlatıyor olabilir?” sorusuna cevap vermeli.

ADIM 2 Paragrafı tam oku; başlığı, anahtar sözcükleri ve konuyu bul. Sonra bunlarla tahminini karşılaştır: Tam İsabet, Kısmi İsabet ya da Gelişim Alanı.

Her basamakta bu adımlara yenileri eklenir. 8. basamağın sonunda paragraf çözümünün sekiz adımını bir arada kullanıyor olacaksın. 7. sınıfta her basamak sonu etkinliği bir Değerlendir sorusuyla biter; medya metinlerinde bir

1. BASAMAK · METNE İLK BAKIŞ

T.0.7.3

STRATEJİ 1

Tahminde Bulunma

Okumadan önce düşün, okurken doğrula, tahminini gerekçelendir.

1

Programdaki adı: tahmin etme stratejisi; ön bilgileri harekete geçirme; tahmini gerekçelendirme

1 Konu Anlatımı

Tahmin, elindeki bazı bilgilere dayanarak bir şeyi önceden kestirmektir. Okurken tahminde bulunmak ise metni okumadan önce ya da okurken ipuçlarına bakarak metnin ne anlatacağını kestirmektir.

İpuçları; metnin başlığı, görselleri, anahtar sözcükleri ve türü olabilir. Ders kitabındaki metinlerin çoğunda başlık ve görsel vardır. Ama sınavlardaki paragraflarda genellikle ikisi de yoktur. O zaman en güvenilir ipuçların paragrafın ilk ve son cümleleridir.

İlk cümle, yazarın yola nereden çıktığını gösterir. Son cümle ise nereye vardığını söyler. Bu iki cümleyi okuyan öğrenci, aradaki cümlelerin iki noktayı nasıl birleştirdiğini tahmin edebilir. Bunu, bir derenin iki kıyısı arasına kurulan bir köprü gibi düşünebilirsin.

6. sınıfta tahminini bir gerekçe sözcüğüyle desteklemeyi öğrendin. İyi bir tahmin havadan söylenmez; "Bunu neden düşündün?" sorusuna ilk ya da son cümledeki bir sözcükle cevap verebilmelisin. 7. sınıfta bir adım daha atacaksın: Sebep-sonuç metinlerinde ilk ve son cümleden bir zincir kuracaksın. İlk cümle çoğu zaman bir sebebi, son cümle bir sonucu verir. Senin işin, bu ikisini birbirine bağlayan halkaları tahmin etmektir.

Tahmin bir fal değildir. Önemli olan tahminin doğru çıkması değil, metinle karşılaştırılıp doğrulanması ya da düzeltilmesidir. Böylece metni yalnızca izleyen değil, metnin içinde ipucu arayan etkin bir okur olursun.

BİLDİKLERİM

Tahmin etmeden önce kendine sor: "Bu konuda ne biliyorum?" Bir olay, bir kişi ya da bir sorun hakkında bildiklerin tahminini güçlendirir. Programda bu adıma ön bilgileri harekete geçirme denir.

TAHMİNİNİ GEREKÇELENDİR

Tahmin cümlenin yanına kısa bir not yaz: "Bu tahmine ... sözcüğü yüzünden vardım." Gerekçe sözcüğü çoğu zaman bir yön sözcüğü (ama, oysa), bir yargı sözcüğü (sanılır, anladı), bir toparlama sözcüğü (kısacası, böylece) ya da ilk cümledeki sorundur.

SEBEP-SONUÇ METNİNDE ZİNCİR KUR

İlk cümle bir olayı ya da sebebi, son cümle "böylece, bu yüzden, sonunda" gibi bir sözcükle bir sonucu veriyorsa aradaki halkaları tahmin et: SEBEP (ilk cümle) → 1. halka → 2. halka → SONUÇ (son cümle). Kendine sor: "Bu sebep, bu sonuca hangi adımlarla varmış olabilir?" Örnek: İlk cümle "Köyümüzdeki okulun boş bir odası kütüphaneye çevrildi.", son cümle "Böylece köyün çocukları artık hafta sonlarını kitaplarla geçiriyor." ise zincir şöyle olabilir: Kütüphane açıldı → çocuklar kitaplara kolayca ulaştı → okumayı sevdiler → boş zamanlarında kitap okumaya başladılar.

2 Neden Bu Stratejiyi Öğreniyorum?

✓ Zihnini metne hazırlar
Okumaya başlamadan önce aklında bir çerçeve oluşur. Cümleler bu çerçeveye yerleştikçe metni anlamak kolaylaşır.

✓ Okuma kaygısını azaltır
Metnin nereye gideceğini bilen okur, zor bir cümleyle karşılaşınca telaşlanmaz.

✓ İpucu okumayı öğretir
Tahminini gerekçelendiren okur, sözcüklerin metnin yönünü nasıl gösterdiğini fark eder.

✓ Sebep ile sonucu bağlar
İlk ve son cümleden zincir kuran okur, metindeki olayların birbirine nasıl yol açtığını daha kolay izler.

DERSTE VE SINAVDA NEREDE İŞE YARAR?

Tahminde bulunma; konu, başlık, ana düşünce ve "Bu parçada asıl anlatılmak istenen nedir?" sorularında doğrudan işine yarar. Sebep-sonuç zinciri kurmak ise fen ve sosyal bilgiler metinlerini okurken de işine yarar. LGS'deki uzun paragraflarda ilk ve son cümleye bakarak metnin yönünü yakalamak sana zaman kazandırır.

3 Adım Adım Uygulama

1
Giriş Kontrolü
İlk cümleyi oku

Kendine sor: Yazar nereden başlıyor? Bir olay mı anlatıyor, bir sebep mi veriyor, yoksa "...sanılır" diyerek yaygın bir düşünceyi mi aktarıyor? Konu hakkında bildiklerini de hatırla.

2
Hedef Belirleme
Son cümleyi oku

Kendine sor: Yazar nereye varıyor? Bir ders mi veriyor, bir öğüt mü söylüyor, yoksa bir sonuca mı ulaşıyor? "Böylece, bu yüzden, sonunda" gibi sözcükler bir sonucu haber verir.

3
Tahmin Köprüsü
30–40 saniye

İki cümleyi birleştiren tek bir tahmin cümlesi kur: "Bu paragrafta ... anlatılıyor olabilir." Tahminin ilk cümleyi tekrar etmesin; iki cümle arasındaki bağı göstersin. Sebep-sonuç metninde bu bağı bir zincir olarak düşün. Tahmine seni götüren sözcüğü de yanına yaz.

4
Karşılaştırma
Paragrafı iki kez oku

Tahminini tam metinle karşılaştır ve sonucunu işaretle: Tam İsabet, Kısmi İsabet ya da Gelişim Alanı. Gerekçe sözcüğün ve zincirindeki halkalar seni doğru yere götürdü mü, ona da bak.

TAHMİN KÖPRÜSÜ

İLK CÜMLE (çıkış noktası) → aradaki cümleler → SON CÜMLE (varış noktası). Aradaki cümleler bu iki nokta arasında nasıl bir yol kuruyor? Köprünün ayağı, gerekçe sözcüğündür. Sebep-sonuç metninde köprü, halka halka bir zincire dönüşür.

YÖN SÖZCÜKLERİ: METNİN YOLUNU GÖSTEREN İŞARETLER

SÖZCÜK	ZİHNİNİN YAPMASI GEREKEN
ama, fakat, oysa, ancak	Yön değişiyor. Asıl düşünce çoğu zaman bu sözcükten sonra gelir.
örneğin, mesela	Bir örnek geliyor. Ana düşünceyi değil, onu destekleyen bir ayrıntıyı bekle.
çünkü, bu yüzden, bu nedenle, böylece, sonunda	Bir sebep ya da sonuç geliyor. Zincirin bir halkasını yakaladın.
kısacası, özetle, yani	Metin toparlanıyor. Ana düşünce çoğunlukla bu cümledir.

DİKKAT: İLK CÜMLE HER ZAMAN YAZARIN DÜŞÜNCESİ DEĞİLDİR

"...sanılır", "...düşünülür", "çoğumuz ... zannederiz" gibi sözler yaygın bir düşünceyi aktarır. Yazar çoğu zaman bu düşüncenin yanlış olduğunu göstermek için yola çıkar. Böyle bir girişte tahminini ilk cümlenin tersi yönünde kur.

4 Çözümlü Örnekler

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK 1

🌱 HAYAT BOYU GELİŞİM · ÖYKÜLEYİCİ

İLK CÜMLE: Sabah okula çıkmadan önce ceketimin en üst düğmesi elimde kaldı.

SON CÜMLE: O gün küçük bir işi kendi başıma çözmenin bana büyük bir güven verdiğini anladım.

TAM METİN: Sabah okula çıkmadan önce ceketimin en üst düğmesi elimde kaldı. Annem erkenden işe gitmişti, babam da evde yoktu. Önce ceketi giymekten vazgeçmeyi düşündüm. Sonra çekmeceden bir iğneyle iplik buldum. İnternette kısa bir video izleyip işe koyuldum. İlk denemede ipliği kumaşın yalnızca üstünden geçirdim. Düğme iki dakika bile dayanmadı ve yere düştü. Bu kez videoyu durdura durdura izledim. İğneyi düğmenin deliklerinden altı kez geçirip ipliği sıkıca düğümledim. Düğme yerine oturunca ceketi giyip aynada kendime baktım. Okula biraz geç kaldım ama yüzümde kocaman bir gülümseme vardı. O gün küçük bir işi kendi başıma çözmenin bana büyük bir güven verdiğini anladım.

💡 **DÜŞÜNELİM**

- Bildiklerim: İlk kez yapılan bir iş çoğu zaman bir iki denemede olmaz; insan yanlışını görüp yeniden dener.
- Giriş kontrolü: Düğme kopmuş. Ortada çözülmesi gereken küçük bir sorun var.
- Hedef belirleme: Son cümle bir fark ediş veriyor: Küçük bir işi kendi başına çözmek güven verir.
- Köprü: Arada anlatıcının düğmeyi kimseden yardım almadan diktiği, belki de bunu ilk denemede başaramadığı anlatılmalı.
- Gerekçe sözcüğü: "kendi başıma çözmenin" ve "anladım". Son cümle, sorunun anlatıcının kendi emeğiyle çözüldüğünü haber veriyor.

TAHMİN CÜMLESİ: Düğmesi kopan anlatıcının düğmeyi kendi başına dikerek sorunu çözmesi ve bundan güven kazanması anlatılıyor olabilir. (Gerekçe: Son cümledeki "kendi başıma çözmenin ... güven verdiğini anladım" ifadesi.)

TAM İSABET · Anlatıcı, evde kimse yokken videoya bakarak düğmeyi kendisi dikiyor. İlk denemenin başarısız olması tahminde yoksa da sorun ve çözüm doğru tahmin edildiği için sonuç değişmez.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK 2

🇹🇷 BİR HİLAL UĞRUNA · SEBEP-SONUÇ · ZİNCİR KURMA

İLK CÜMLE: 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkesi imzalandı.

SON CÜMLE: Böylece dağınık direniş, tek bir güce dönüştü.

TAM METİN: 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkesi imzalandı. İtilaf Devletleri, ateşkesin bir maddesine dayanarak Anadolu'nun pek çok yerini işgal etmeye başladı. Halk, yurdunun elden gitmesine seyirci kalmak istemedi. Bu yüzden birçok yerde yerel cemiyetler kuruldu. Bunların çoğunun adında "müdafaa-i hukuk" sözü vardı. Bu söz, "hakları savunma" demektir. İzmir'in işgalinden sonra cemiyetlerin sayısı daha da arttı. Ama her cemiyet yalnızca kendi bölgesini düşünüyordu. Aralarında güçlü bir bağ da yoktu. Dağınık güçler, büyük bir işgale karşı yetersiz kalabilirdi. Sonunda Eylül 1919'daki Sivas Kongresi'nde bu cemiyetler tek bir çatı altında birleştirildi. Yeni cemiyetin adı Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti oldu. Böylece dağınık direniş, tek bir güce dönüştü.

💡 **DÜŞÜNELİM**

- Bildiklerim: Mondros Ateşkesi'nin şartları ağırdı; ondan sonra yurdun birçok yeri işgal edildi.
- Giriş kontrolü: İlk cümle bir olayı veriyor: Mondros Ateşkesi. Bu, zincirin ilk halkası, yani sebeptir.
- Hedef belirleme: Son cümle "Böylece" diye başlıyor ve bir sonuç veriyor: Dağınık direniş tek bir güce dönüştü.
- Zincir: Mondros Ateşkesi → işgaller → halkın kendi bölgesinde direniş kurması → bu direnişin dağınık kalması → güçlerin birleşmesi.
- Gerekçe sözcüğü: "Böylece" ve "dağınık direniş". "Dağınık" sözcüğü, direnişin önce parça parça olduğunu, sonra birleştiğini gösteriyor.

TAHMİN CÜMLESİ: Mondros Ateşkesi'nden sonra başlayan işgallere karşı halkın dağınık direniş grupları kurduğu, sonra bu grupların birleşerek güçlendiği anlatılıyor olabilir. (Gerekçe: "Böylece" ve "dağınık direniş".)

TAM İSABET · Metin zincirin bütün halkalarını doğruluyor: işgaller, yerel cemiyetler, aralarında bağ olmaması ve Sivas Kongresi'nde birleşme. Yalnızca "İşgallere karşı direniş anlatılıyor." diyen tahmin Kısmi İsabettir; birleşme sonucunu kaçırır.

× ZİNCİRSİZ TAHMİN

"Mondros Ateşkesi anlatılıyor."

Yalnızca ilk cümleye bakılmış; sonuç ve aradaki halkalar yok.

✓ ZİNCİRLİ TAHMİN

"Mondros'tan sonraki işgallere karşı kurulan dağınık direniş gruplarının birleşerek güçlendiği anlatılıyor olabilir. Gerekçe: 'Böylece', 'dağınık direniş'."

Sebepten sonuca giden halkaları kuruyor ve bir sözcükle gerekçelendiriyor.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK 3

⚖️ HAK VE SORUMLULUKLAR · TUZAKLI GİRİŞ

İLK CÜMLE: Parktaki ördeklere ekmek atmanın bir iyilik olduğu sanılır.

SON CÜMLE: Kısacası ördekleri sevmek, onlara ekmek atmak değil, doğal yaşamlarına saygı duymaktır.

TAM METİN: Parktaki ördeklere ekmek atmanın bir iyilik olduğu sanılır. Çocuklar da büyükler de ellerindeki bayat ekmeği seve seve gölete atar. Oysa uzmanlar bu alışkanlığın ördeklere zarar verdiğini söylüyor. Ekmek ördeğin midesini doldurur ama ona gereken besinleri vermez. Karnı tok olan ördek, doğada kendi yiyeceğini aramayı bırakır. Bu yüzden zamanla zayıf ve hasta düşebilir. Yenmeyen ekmek ise suyun içinde çürür. Çürüyen ekmek, su yosunlarının aşırı çoğalmasına ve suyun kirlenmesine yol açar. Ekmek artıkları gölün kıyısına fareleri çeker. Fareler de ördeklerin yumurtalarına ve yavrularına zarar verebilir. Kısacası ördekleri sevmek, onlara ekmek atmak değil, doğal yaşamlarına saygı duymaktır.

💡 DÜŞÜNELİM

- Bildiklerim: Parklarda ördeklere ekmek atan pek çok insan görmüşümdür; bunun zararlı olabileceğini belki hiç düşünmemişimdir.
- Giriş kontrolü: "...sanılır." İlk cümle yazarın düşüncesini değil, yaygın bir inancı aktarıyor. Yazar büyük olasılıkla bu inancın yanlış olduğunu gösterecek.
- Hedef belirleme: "Kısacası" ile başlayan son cümle, ördekleri sevmenin ekmek atmak olmadığını söylüyor. Son cümle ilk cümlenin tersini savunuyor.
- Köprü: Aradaki cümleler, ekmeğin ördeklere ve çevreye verdiği zararları sıralamalı.
- Gerekçe sözcüğü: "sanılır" ve "Kısacası ... değil".

TAHMİN CÜMLESİ: Ördeklere ekmek atmanın sanıldığı gibi bir iyilik olmadığı, tersine onlara ve doğaya zarar verdiği anlatılıyor olabilir. (Gerekçe: "sanılır" sözcüğü ve son cümledeki "ekmek atmak değil" yargısı.)

TAM İSABET · Beslenme, kirlenen su ve fareler, tahmindeki "zarar" köprüsünü doğruluyor. Yalnızca "Ördeklerin beslenmesi anlatılıyor." diyen tahmin Kısmi İsabettir; yazarın yaygın inanca karşı çıktığını kaçırır.

BU ÖRNEKLERDEN ÖĞRENDİKLERİMİZ

Metnin ortasındaki ayrıntılar (video, İzmir'in işgali, fareler) ana düşünce değildir; onu destekleyen bilgilerdir. İlk ve son cümleden kurulan tahmin, bu ayrıntılara takılmadan metnin asıl söylediğine ulaşmanı sağlar. Sebep-sonuç metninde kurduğun zincir ise olayların sırasını ve birbirine nasıl yol açtığını baştan görmeni sağlar.

5 Ders Notları

- ★ Tahmin, okumadan önce kurulan bir beklentidir. Tam metinle doğrulanır ya da düzeltilir.
- ★ Tahmin etmeden önce konu hakkında bildiklerini hatırla.
- ★ Sınavda en güvenilir ipuçları paragrafın ilk ve son cümleleridir.
- ★ Tahmin cümlesi ilk cümleyi tekrar etmemeli; ilk ve son cümle arasındaki bağı kurmalıdır.
- ★ Tahminini bir sözcükle gerekçelendir: "Bu tahmine ... sözcüğü yüzünden vardım."
- ★ Sebep-sonuç metninde ilk cümleyi sebep, son cümleyi sonuç olarak düşün ve aradaki halkaları tahmin et.
- ★ İlk cümle yaygın bir düşünceyi aktarıyorsa ("sanılır", "düşünülür"), yazar çoğu zaman bunun tersini savunur.
- ★ Tahminin yanlış çıkması başarısızlık değildir. Tahminle metin arasındaki farkı görmek, metni anlamanın ta kendisidir.

UNUTMA

Önce kendi cevabını kur, sonra seçeneklere bak. Önce seçenekleri okuyan öğrencinin aklı, metindeki doğru ama küçük ayrıntılara kayar.

6 Maarif Modeli ile Uyum

BECERİ	BU STRATEJİDEKİ KARŞILIĞI
Tahmin etme	İlk ve son cümleden yola çıkarak metnin yönünü kestirme (T.O.7.3)
Ön bilgileri harekete geçirme	Konu hakkında bildiklerini hatırlayıp tahminine katma
Gerekçelendirme	Tahmini ilk ya da son cümledeki bir sözcükle destekleme
Sebep-sonuç ilişkisi kurma	İlk ve son cümle arasında sebepten sonuca giden bir zincir tahmin etme
Öz düzenleme	Tahminini tam metinle karşılaştırıp okumanı buna göre düzenleme

Kendimi Değerlendiriyorum

BU STRATEJİDE...	YAPABİLİYORUM	GELİŞTİRMELİYİM
İlk ve son cümleyi okuyup kısa sürede bir tahmin cümlesi yazabiliyorum.	☐	☐
Tahminimi ilk ya da son cümledeki bir sözcükle gerekçelendirebiliyorum.	☐	☐
Sebep-sonuç metninde ilk cümleden son cümleye giden bir zincir kurabiliyorum.	☐	☐
Yaygın bir düşünceyi aktaran ilk cümleyi fark edip tahminimi buna göre kurabiliyorum.	☐	☐

UYGULAMA · STRATEJİ 1

Sıra Sende · Tahminde Bulunma

Önce yalnızca ilk ve son cümleyi oku. Bildiklerini hatırla, Tahmin Köprüsü'nü kur ve tahmin cümleni yaz. Tahminini metindeki bir sözcükle gerekçelendir: Hangi sözcük seni bu tahmine götürdü? Sonra tam metni iki kez oku ve tahminini karşılaştır: Tam İsabet, Kısmi İsabet ya da Gelişim Alanı.

METİN 1

⚖️ HAK VE SORUMLULUKLAR

İLK CÜMLE

Deniz, harçlıklarını biriktirerek aldığı kulaklığı heyecanla kutusundan çıkardı.

SON CÜMLE

Deniz o günden sonra aldığı her ürünün faturasını özenle saklıyor.

Tahmin cümlen

.....

.....

METİN 2

🇹🇷 BİR HİLAL UĞRUNA

İLK CÜMLE

6 Ağustos 1915'in akşamüstü Arıburnu'nun güneyindeki bir sırtta silah sesleri birden yükseldi.

SON CÜMLE

Türkler bu sırtı bugün Kanlısırt adıyla anar.

Tahmin cümlen

.....

.....

METİN 3

🎨 TÜRK SANATI

İLK CÜMLE

Geleneksel Türk yayı, yalnızca bir silah değil, aynı zamanda bir sanat eseridir.

SON CÜMLE

Bir yay, ustasının hem bilgisini hem de sabrını taşır.

Tahmin cümlen

.....

.....

METİN 4

📚 OKUMA KÜLTÜRÜ

İLK CÜMLE

Kırk yaşını geçen pek çok insan, bir gün kitabı gözünden uzaklaştırarak okumaya başlar.

SON CÜMLE

İki küçük cam parçası, okurlara kitapla geçirecekleri yıllar kazandırdı.

Tahmin cümlen

METİN 5

💬 İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER

İLK CÜMLE

Bir mesaj, parmağının ucundan çıkar ama birinin kalbine kadar gider.

SON CÜMLE

Unutma, göndermeden önce okumak, arkadaşlığını korumanın en kısa yoludur.

Tahmin cümlen

METİN 6

🌱 HAYAT BOYU GELİŞİM

İLK CÜMLE

Ece, matematik sınavlarında hep aynı tür sorularda puan kaybediyordu.

SON CÜMLE

Hatasını not eden, onu bir daha yapmamayı da öğrenir.

Tahmin cümlen

METİN 7

🌱 HAYAT BOYU GELİŞİM

İLK CÜMLE

Yeni bir beceri öğrenirken en büyük yardımcımız, başladığımız işi bırakmamaktır.

SON CÜMLE

Damlaya damlaya göl olur sözü, bu yüzden hiç eskimez.

Tahmin cümlen

.....

.....

METİN 8

⚖️ HAK VE SORUMLULUKLAR

İLK CÜMLE

Birleşmiş Milletler, 20 Kasım 1989'da Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni kabul etti.

SON CÜMLE

Her yıl 20 Kasım, dünyada Çocuk Hakları Günü olarak kutlanır.

Tahmin cümlen

.....

.....

METİN 9

📚 OKUMA KÜLTÜRÜ

İLK CÜMLE

Altıncı sınıfın sonuna kadar kitap okumayı hep sıkıcı bir ödev sanmıştım.

SON CÜMLE

Bazen bir kitap, okuru bir kapak resmiyle yakalar.

Tahmin cümlen

.....

.....

METİN 10

💬 İLETİŞİM VE SOSYAL İLİŞKİLER

İLK CÜMLE

Okul koridorunda bir öğrencinin kitapları yere saçılır ve onlarca kişi yanından geçip gider.

SON CÜMLE

Bu yüzden kalabalıkta yardıma ihtiyacı olan birini görürsen başkalarını bekleme, ilk adımı sen at.

Tahmin cümlen

SIRA SENDE · TAM METİNLER

Şimdi tamamını oku

Her metni iki kez oku. Paragrafta anlatılmak isteneni yaz ve tahmininle karşılaştır.

METİN 1 · TAM METİN

Deniz, harçlıklarını biriktirerek aldığı kulaklığı heyecanla kutusundan çıkardı. İlk gün her şey yolundaydı ama ikinci gün sol taraftan ses gelmedi. Önce üzüldü, sonra paranın boşa gittiğini düşünerek sinirlendi. Babası ona faturayı ve garanti belgesini saklayıp saklamadığını sordu. Deniz ikisini de kutunun içinde bulunca biraz rahatladı. Ertesi gün mağazaya gidip sorunu sakin bir dille anlattılar. Görevli, kulaklığın bozuk çıktığını hemen fark etti. Deniz'e ürünü değiştirmeyi ya da parasını geri vermeyi önerdi. Deniz yeni bir kulaklık almayı seçti. Eve dönerken babası tüketici olarak haklarını bilmenin önemini anlattı. Deniz o günden sonra aldığı her ürünün faturasını özenle saklıyor.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

METİN 2 · TAM METİN

6 Ağustos 1915'in akşamüstü Arıburnu'nun güneyindeki bir sırtta silah sesleri birden yükseldi. Avustralyalı askerler siperlerinden çıkıp karşıdaki Türk siperlerine doğru koştu. Bu saldırı, aynı günlerde başka yerlerde başlayan büyük harekâttan dikkati dağıtmak için düşünülmüştü. Saldıran askerler Türk siperlerine ulaşınca şaşırdı. Siperlerin üstü kalın kütüklerle örtülmüştü ve içeri girmek hiç kolay değildi. Çarpışmalar daracık siperlerin içinde göğüs göğüse sürdü. Askerler birbirine el bombaları attı. Türk birlikleri günlerce karşı saldırıya geçti. Ele geçirilen siperler sonunda Avustralyalıların elinde kaldı. Ama bu başarı savaşın gidişini değiştirmedi. İki taraf da çok ağır kayıplar vermişti. Türkler bu sırtı bugün Kanlısırt adıyla anar.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

METİN 3 · TAM METİN

Geleneksel Türk yayı, yalnızca bir silah değil, aynı zamanda bir sanat eseridir. Bu yayın gövdesi tek bir tahta parçasından yapılmaz. Ustalar ortaya ağaç, iç yüze boynuz, dış yüze de hayvan siniri yerleştirir. Bu katmanlar doğal tutkalla birbirine yapıştırılır. Her katmanın kuruması için aylarca beklemek gerekir. Bu yüzden tek bir yayın bitmesi bir yılı geçebilir. Farklı malzemeler birleştiği için yay hem kısa hem de çok güçlü olur. Ustalar işi bitirince yayın üzerini renkli desenlerle süsler. Böylece güçlü bir araç, aynı zamanda göze hoş gelen bir esere dönüşür. Bir yay, ustasının hem bilgisini hem de sabrını taşır.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

METİN 4 · TAM METİN

Kırk yaşını geçen pek çok insan, bir gün kitabı gözünden uzaklaştırarak okumaya başlar. Bunun nedeni, gözün içindeki merceğin yaşla birlikte sertleşmesidir. Sertleşen mercek, yakındaki harfleri net gösteremez. Yüzyıllar önce bu durum okurlar için büyük bir sorundu. Yaşlanan bir bilgin ya da kâtip, en deneyimli yıllarında kitaplarından uzak kalabiliyordu. Bazı okurlar, yazının üstüne bir cam parçası koyarak harfleri büyütmeye çalıştı. 13. yüzyılın sonlarında ise İtalya'da yüze takılan ilk gözlükler yapıldı. Bu gözlüklerin camları, yakındaki yazıyı büyüterek gösteriyordu. Böylece yaşı ilerleyen okurlar, kitaplarını yıllarca okumayı sürdürebildi. Okumak artık gençlere özgü bir iş olmaktan çıktı. İki küçük cam parçası, okurlara kitapla geçirecekleri yıllar kazandırdı.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

METİN 5 · TAM METİN

Bir mesaj, parmağının ucundan çıkar ama birinin kalbine kadar gider. Yazdıklarını göndermeden önce bir kez daha okumak sadece beş saniye sürer. Bu kısa beş saniye, bir arkadaşını kırmanı ya da yanlış anlaşılmanı önleyebilir. Hatta bir küslüğün önüne bile geçebilir. Yüz yüze konuşurken sesimiz ve yüzümüz sözlerimize yardım eder. Yazıda ise bu yardımcılar yoktur, sadece kelimeler kalır. Şaka diye yazdığın bir cümle, karşı tarafa alay gibi görünebilir. Sen de seninle nasıl konuşulmasını istiyorsan öyle yaz. Okulumuzun Nazik Mesaj Haftası'na katıl, mesajlarını göndermeden önce dur ve oku. Unutma, göndermeden önce okumak, arkadaşlığını korumanın en kısa yoludur.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

MEDYA · Bu afiş seni neye ikna etmeye çalışıyor? Hangi cümle duygularına seslenerek ikna etmeye çalışıyor?

METİN 6 · TAM METİN

Ece, matematik sınavlarında hep aynı tür sorularda puan kaybediyordu. Her seferinde kâğıdına bakıp "Yine dikkatsizlik yaptım." deyip geçiyordu. Bir gün öğretmeni ona küçük bir defter tutmasını önerdi. Ece yanlış yaptığı her soruyu bu deftere yazmaya başladı. Sorunun yanına da hatasının nedenini kısa bir notla ekledi. Birkaç hafta sonra defterine bakınca şaşırdı. Hatalarının çoğu, kesirli işlemlerde işareti yanlış taşımaktan kaynaklanıyordu. Ece bu konuyu öğretmeniyle yeniden çalıştı ve her gün benzer sorularla kısa alıştırmalar yaptı. Bir sonraki sınavda o tür sorulardan hiç puan kaybetmedi. Hatasını not eden, onu bir daha yapmamayı da öğrenir.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

METİN 7 · TAM METİN

Yeni bir beceri öğrenirken en büyük yardımcımız, başladığımız işi bırakmamaktır. Bir müzik aleti çalmayı öğrenmek ya da zor bir konuyu anlamak zaman alır. İlk haftalarda parmaklar yorulur, notalar birbirine karışır ve ilerleme görünmez. Bu yüzden pek çok kişi ilk zorlukta vazgeçer. Oysa beynimiz bir işi tekrar ettikçe o işe alışır ve onu kolaylaştırır. Her gün yapılan kısa çalışmalar, haftada bir yapılan uzun çalışmadan daha çok işe yarar. Sabır, boş boş beklemek değil, küçük ama düzenli adımlarla ilerlemektir. Emeğin karşılığı hemen gelmeyebilir ama düzenli çaba sonunda kendini gösterir. Damlaya damlaya göl olur sözü, bu yüzden hiç eskimez.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

METİN 8 · TAM METİN

Birleşmiş Milletler, 20 Kasım 1989'da Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni kabul etti. Bu sözleşme, on sekiz yaşından küçük herkesi çocuk olarak tanımlar. Sözleşmeye göre her çocuğun yaşama, eğitim ve sağlık hizmeti alma hakkı vardır. Çocuklar her türlü şiddet ve sömürüye karşı korunmalıdır. Çocuğun kendisini ilgilendiren konularda görüşünü söyleme hakkı da vardır. Dünyadaki ülkelerin neredeyse tamamı sözleşmeye taraf oldu, Türkiye de bunlardan biridir. Ancak haklar, sadece kâğıt üzerinde yazılı oldukları için kendiliğinden yaşanmaz. Aileler, okullar ve devletler bu hakları korumak için birlikte çalışmalıdır. Her yıl 20 Kasım, dünyada Çocuk Hakları Günü olarak kutlanır.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

METİN 9 · TAM METİN

Altıncı sınıfın sonuna kadar kitap okumayı hep sıkıcı bir ödev sanmıştım. Bir yağmurlu teneffüste sınıf kütüphanesinin önünde tek başıma kaldım. Raflardaki kitaplardan birinin kapağında bir deniz feneri resmi vardı. Sırf resim hoşuma gittiği için kitabı aldım ve ilk sayfayı açtım. Kitap, bir fenerde yaşayan yalnız bir çocuğun hikâyesini anlatıyordu. Zil çaldığında ne kadar zaman geçtiğini fark etmemiştim bile. O akşam yemeğe çağrıldığımda bile kitabı elimden bırakamadım. Ertesi gün kütüphaneye gidip yazarın başka kitaplarını sordum. O günden beri çantamda her zaman bir kitap taşıyorum. Bazen bir kitap, okuru bir kapak resmiyle yakalar.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

DEĞERLENDİR · Anlatıcının okumayı sevmesini anlatan sözcük ve cümleler etkili seçilmiş mi? En etkili bulduğun cümleyi yaz ve nedenini açıkla.

METİN 10 · TAM METİN

Okul koridorunda bir öğrencinin kitapları yere saçılır ve onlarca kişi yanından geçip gider. Bu kişilerin hepsi duyarsız mıdır? Bilim insanları bu davranışa seyirci etkisi diyor. 1968'de iki psikolog bu etkiyi bir deneyle inceledi. Deneyde katılımcılar, mikrofonla konuştukları birinin aniden rahatsızlandığını duydu. Yalnız olduğunu sanan katılımcıların çoğu iki dakika içinde yardım istedi. Yanında dört kişi daha olduğunu sananlarda bu oran üçte bire yakın kaldı. Çünkü kalabalıkta sorumluluk paylaşılır. Herkes "Nasılsa başkası yardım eder." diye düşünür. Sonunda da çoğu zaman kimse kıpırdamaz. Yalnız olan kişi ise yardımın kendisine bağlı olduğunu bilir. Bu yüzden kalabalıkta yardıma ihtiyacı olan birini görürsen başkalarını bekleme, ilk adımı sen at.

Paragrafta anlatılmak istenen

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

🏁 MARATON · METİN 11 · El Konulan İki Gemi

🇹🇷 BİR HİLAL UĞRUNA

DUR ve Tahmin Et maratonu: Her durakta okumayı bırak. Sonrasını tahmin et ve tahminini metindeki bir ipucuyla gerekçelendir. Okumaya devam edince tahminini sına.

1914 yazında Osmanlı Devleti, donanmasını güçlendirmek için İngiltere'de iki büyük zırhlı yaptırıyordu. Gemilerin adları Sultan Osman ve Reşadiye'ydi. Bu gemiler için çok büyük paralar harcanmış, bunun için borç da alınmıştı. Halk da donanma için açılan bağış kampanyalarına katılmıştı. Sultan Osman'ın komutanlığına bir Osmanlı subayı bile atanmıştı. Gemilerin teslim alınmasına artık çok az bir zaman kalmıştı. Tam o günlerde Avrupa'da Birinci Dünya Savaşı başladı. İngiltere, kendi donanmasını güçlendirmek istiyordu. Bu yüzden Ağustos 1914'ün ilk günlerinde iki gemiye de el koydu. Bu haber İstanbul'a ulaştığında...

DUR 1 **Sonrasını tahmin et**

.....

...Bu haber İstanbul'a ulaştığında büyük bir öfke ve üzüntü yarattı. Gazeteler, el koymayı ağır bir haksızlık olarak yazdı. Çünkü Osmanlı Devleti henüz savaşa katılmamıştı, ama gemiler yine de teslim edilmemişti. Aynı günlerde Akdeniz'de başka bir olay yaşanıyordu. Goeben ve Breslau adlı iki Alman savaş gemisi, kendilerini kovalayan İngiliz gemilerinden kaçıyordu. İki gemi 10 Ağustos 1914'te Çanakkale Boğazı'na ulaştı. Osmanlı torpidobotları onlara yol gösterdi ve gemiler Boğaz'dan içeri girdi. Oysa Osmanlı Devleti savaşta tarafsız kalacağını açıklamıştı. Savaşan bir ülkenin gemileri tarafsız bir ülkenin sularında kalırsa sorun çıkabilirdi. Peki Osmanlı Devleti bu iki gemiyle ne yapacaktı?...

DUR 2 **Sonrasını tahmin et**

.....

...Osmanlı Devleti, iki Alman gemisini satın aldığını duyurdu. Böylece İngiltere'nin el koyduğu gemilerin yerini doldurmuş olacaktı. 16 Ağustos 1914'te gemilere Türk bayrağı çekildi. Goeben'e Yavuz Sultan Selim, Breslau'ya da Midilli adı verildi. Eylülde Alman Amiral Souchon, Osmanlı donanmasının komutanlığına getirildi. 27 Ekim'de Yavuz ve Midilli, öteki Osmanlı gemileriyle Karadeniz'e açıldı. 29 Ekim 1914'te Rus limanlarını bombaladılar. Bu saldırının ardından İtilaf Devletleri Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Osmanlı Devleti de böylece Birinci Dünya Savaşı'na girmiş oldu. Birkaç ay sonra Çanakkale Boğazı, bu savaşın en çetin cephelerinden birine dönüştü. Bir yaz günü el konulan iki gemi, uzun bir olaylar zincirinin ilk halkalarından biri olmuştu.

Sonuç

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

🏁 MARATON · METİN 12 · Bir Mendil, Bir Değnek

🎨 TÜRK SANATI

DUR ve Tahmin Et maratonu: Her durakta okumayı bırak. Sonrasını tahmin et ve tahminini metindeki bir ipucuyla gerekçelendir. Okumaya devam edince tahminini sına.

Yüzyıllar önce bir İstanbul kahvehanesinde akşam olunca herkes aynı köşeye dönerdi. Köşede yüksekçe bir iskemle dururdu ve oraya oturacak kişiyi beklerlerdi. Sonunda elinde bir mendil ve bir değnek tutan bir adam içeri girerdi. Adam iskemleye oturur, mendilini omzuna atar ve değneğini yere vururdu. Kahvehanedeki konuşmalar bir anda kesilir, bütün gözler ona çevrilirdi. Kalabalık, bu adamın birazdan yapacağı şeyi heyecanla beklerdi. Çünkü bu adam ne bir şarkıcı ne de bir şairdi. Elinde ne bir saz ne de bir kitap vardı. Onun tek aracı sesi, yüzü ve bu iki basit eşyasıydı...

DUR 1 **Sonrasını tahmin et**

.....

...Bu adam, bir meddahtı ve birazdan herkese bir hikâye anlatacaktı. Meddah, hikâyedeki her kişiyi kendi sesiyle konuştururdu. Bir anda yaşlı bir adamın titrek sesine, sonra bir çocuğun ince sesine geçerdi. Mendilini kimi zaman bir başörtüsü, kimi zaman bir kâğıt gibi kullanırdı. Değneğiyle de kapı çalma ya da at koşturma gibi sesler çıkarırdı. Hikâyeler genellikle günlük hayattan ve şehrin insanlarından alınırdı. Dinleyiciler bazen gülmekten kırılır, bazen de derin bir sessizliğe gömülürdü. Peki bu eski sanat, bugün hâlâ yaşıyor mu?...

DUR 2 **Sonrasını tahmin et**

.....

...Meddahlık, radyo ve televizyonun yaygınlaşmasıyla eski gücünü büyük ölçüde yitirdi. İnsanlar hikâye dinlemek için artık kahvehanelere gitmez oldu. Yine de bu sanatı sürdüren ve öğrencilerine aktaran ustalar hâlâ vardır. Meddahlık geleneği, UNESCO'nun İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi'nde yer alır. Bu liste, korunması gereken yaşayan gelenekleri kayıt altına alır. Bugün sahnede tek başına hikâye anlatan sanatçılarda meddahların izleri görülür. Onlar da seyirciyle doğrudan konuşur, sesini ve yüzünü ustaca kullanır. Bir mendil ve bir değnekle başlayan bu sanat, farklı biçimlerde yaşamaya devam ediyor. Belki bir gün sen de güzel bir hikâyeyi böyle anlatırsın.

Sonuç

.....

☐ Tam İsabet ☐ Kısmi İsabet ☐ Gelişim Alanı

MAARİF PARAGRAF · ORTAOKUL · 7. SINIF

Paragraf bir yetenek değil, öğrenilen bir beceridir.

Bu kitap, paragraf okurken zihninde neler olması gerektiğini adım adım öğretir. Önce metne ilk bakışı, sonra önemliyi seçmeyi, sorgulamayı, merkeze ulaşmayı, yapıyı, anlatımı ve ilişkileri çözmeyi öğrenirsin. En sonunda bütün adımları bir arada kullanırsın.

1. Metne İlk Bakış
2. Önemliyi Seç
3. Sorgula ve Genelle
4. Merkeze Ulaş
5. Yapıyı Çöz
6. Anlatımı Çöz
7. İlişkileri Çöz
8. Karşılaştır ve Bütünleştir

dahicocuk.tr
Oku • Anla • Düşün • Yorumla
5, 6, 7 ve 8. Sınıflar

Temelden Paragraf

Çözümler ve daha fazlası:
temeldenparagraf.com